

**DITIRO TŠA
NGWADIŠOKGWEBO
KA YO MONGWE**

NAA MAIKEMIŠETŠO A MOLAO WA B-BBEE KE ENG?

Maikemišetšo a Molao wa Matlafatšoeconoming ya Babaso wa 53 wa 2003 bjalo ka e fetotšwe ka Molao wa Matlafatšoeconoming ya Babaso wa 46 wa 2013 (“Molao wa B-BBEE) ke go sepetša phethagatšo ya molao wa matlafatšoeconoming ya babaso.

Matlafatšoeconoming ya babaso e ra matlafatšo ya ekonomi ye e kgonegago ya bathobaso ka moka [go akaretšwa, kudukudu basadi, bašomi, bafsa, batho bao ba golofetšego le batho bao ba dulago dinagamagaeng, ka maano a go fapafapana eupša a kopantšwego a ekonomi ya leago ao a akaretšago, eupša e sa kgaoletšwe ka—

- (a) Go oketša palo ya bathobaso bao ba sepetšago, bao e lego beng le go laola dikgwebo le matlotlo a tšweletšo;
- (b) Go nolofatša bong le taolo ya dikgwebo le dithoto tša tšweletšo ke ditšhaba, bašomi, dikoporasi le dikgwebo tše dingwe tša mohlakanelwa;
- (c) Tlhabollo ya tša bašomi le mabokgoni;
- (d) Go fihlelela boemedi bjo bo lekanago ka magorong ka moka a mešomo le maemong a bašomi;
- (e) Bodiredi bja ka ntle bja tlhaolo go tšwa go dikgwebo tše beng e lego goba di laolwago ke bathobaso; le
- (f) Peeletšo dikgwebo tše beng e lego goba di laolwago ke bathobaso.

TLHALOŠO YA NGWADIŠOKGWEBO KA YO MONGWE LE DITIRO TŠA NGWADIŠOKGWEBO KA YO MONGWE GO YA KA MOLAO WA B- BBEE

“Ngwadišokgwebo ka yo mongwe” e ra go efoga ka boomo goba go leka go efoga Molao wa B-BBEE le Melawana ya Maitshwaro a kaone yeo e thomilego go šoma ka la 1 Mei 2015 (Dikhoutu). Ngwadišokgwebo ka yo mongwe ka tlwaelo e akaretša go ithekga ka datha goba dipelo tša kobamelo ya Molao wa B-BBEE go theilwe godimo ga tahletšo ya dintlha, yeo e dirwago ke moamegi yo a belago kobamelo goba mothosemolao ofe goba ofe.

“Ditiro tša ngwadišokgwebo ka yo mongwe” di akaretša tše di latelago:

Tirots'homišo: Se se akaretša melato yeo go yona bathobaso ba thwalwago goba ba tsebišwago kgwebong ka lebaka la go hira motho go tšwa sehlopheng se itšego gomme e ka ba:

- Thwetšwe kgwebong, eupša ba sa hlohleletšwe le/goba ba thibelwa go kgatha tema kudu kgwebong ya motheo le medirong ya kgwebo.
- Thwetšwe kgwebong, eupša ba sa hlohleletšwe le/goba ba thibelwa go kgatha tema kudu makaleng a o a laeditšwego le/ goba maemong a go kgatha tema ga bona.
- Thwetšwe kgwebong, eupša ba sa hlohleletšwe le/goba ba thibelwa go kgatha tema kudu kgwebong ya motheo le medirong ya kgwebo. E thwetšwe kgwebong ka taolelo e nnoši ya go thuša setheo go efoga Molao wa B-BBEE gomme e se maikemišetšo a go kgatha tema kgwebong ya yona ya motheo le medirong.

Phapogo ya Kholego:

- Dikholego tša ekonomi yeo e amogetšwego ke kgwebo ka lebaka la maemo a yona a B-BBEE ka lebaka la go ba le dišere tša bathobaso, ga di elele go bathobaso ka tekanyo yeo e laeditšwego ka ditokomaneng tša maleba tša molao

Banamodi ba go šomiša maatla bošaeda: Se se akaretša phethagatšo ya kamano ya semolao moo tumelelano e lego le:

- Mothomoso ka maikemišetšo a go fihlelela maemo a B-BBEE ao a obamelago Melawana ya Maitshwaro a Kaone ntle le dikholego tša ekonomi yeo go bego go tla letelwa gore e tšwa maemong ao a filwego go mothomoso
- Ka dikgwebo tše dingwe, maikemišetšo e le gore go fihlelelwe maemo a B-BBEE maemong a itšego ao a hlalošitšwego

DITAETŠO TŠA NGWADIŠOKGWEBO KA YO MONGWE

Se se latelago ke lenaneo leo le sa felelago la ditšhupetšo tša ngwadišokgwebo ka yo mongwe tšeo di ka thušago go laetša ditiro tša ngwadišokgwebo ka yo mongwe:

- Bathobaso bao ba tsebišwago ke kgwebo bjalo ka bengdišere ba yona, ka taolong

ya godimo le ya magareng ga ba tsebe goba ga ba na bonnete ka tema ya bona ka gare ga kgwebo;

- Bathobaso bao ba tsebišwago ke kgwebo bjalo ka bengdišere ba yona, ka taolong ya godimo le ya magareng ba na le dikarolo tša maikarabelo tšeo di fapanago kudu le tša bašomimmogo bao e sego bathobaso;
- Bathobaso bao ba šomago bjalo ka balaodi ba godimo goba ba magareng ba lefša ka fase kudu go feta mokgwa wa mmaraka, mola dithaka tša bona tšeo e sego bathobaso di hwetša seo mokgwa wa mmaraka o se laelago goba go feta;
- Ga go na taetšo ye bohlokwa ya go kgatha tema ka mafolofolo ke bathobaso bao ba thwetšwego bjalo ka bolaodi bja godimo maemong a go tšea diphetho tša maano;
- Kgwebo e dira fela mešomo ye nnyane goba ye e sego bohlokwa gomme ga e dire mešomo ya motheo yeo e letetšwego ka mo go kwagalago go dikgwebo tše dingwe, tše di swanago;
- Kgwebo e ithekgile godimo ga moamegi go dira bontši bja mešomo ya motheo yeo ka tlwaelo e dirwago ke dikgwebo tše di swanago le yona; gomme gape e ithekgile godimo ga moamegi go dira ditiro ka maikemišetšo a go phethagatša ditshwanelo tša kontraka tša go swana le mešomo ya sethekniki goba ya tshepedišo; le
- Kgwebo e reka dithoto goba ditirelo ka kelo ye e phagamego kudu go feta yeo mmaraka o e laelago go tšwa go motho yo a amanago le yona goba mongdišere.

DIKOTLO LE DIKILETŠO

Motho wa tlhago goba mothosemolao yo a bonwego molato wa go dira (di) tiro tša ngwadišokgwebo ka yo mongwe go ya ka Molao wa B-BBEE a ka lefišwa tefo ya go fihla go 10% ya thekišo ya ngwaga goba palomoka ya kgolego ya mengwaga ye lesome (10). Go feta fao, motho ofe goba ofe wa tlhago goba wa semolao yo a bonwego molato go ya ka Molao wa B-BBEE a ka se kgone ka sebaka sa mengwaga ye 10 go tloga letšatšikgwedi la go bonwa molato, go dira kgwebo le mokgatlo ofe goba ofe wa mmušo goba wa setšhaba gomme o tla ngwadišwa ka gare ga retšistara ya bao ba sa lefego melato ya dithentara le Kgoro ya Matlotlo ya Bosetšhaba.

Dikgwebo di hlohleletšwa go obamela Molao wa B-BBEE le go tlogela go tsenela goba

go kgatha tema ka go tseba boitshwarong bjo bo ka feletšago ka go nyenyefatša molao goba go šomiša bathobaso bjalo ka didirišwa fela go e na le go ba baabi ba mohola go ya go kgolo ya ekonomi.

Dintlha tša boikgokaganyo:

Moo o belaelago gore go kgonega go go ngwadiša kgwebo ka yo mongwe e ka ba ke kgwebo ya gago le / goba go kgatha tema efe goba efe ye nngwe goba thwii, ikgokaganye le rena go:

Aterese ya bodulo

B-BBEE Commission

the dtic Campus

Block E, 2nd Floor

77 Meintjie Street

Suynnyside

Pretoria

0002

Atrese ya poso:

Private Bag X31

Pretoria

0001

Mogala: (+27) 12 394 1535

Imeile: MRamare@beecommission.gov.za

Senthara ya tshedimošo ya bareki ya the dti: 0861 843 384

Wepsaete: www.bbbeeecommission.co.za